

Protokoll Kirkerådet (KR)

12.-14.09.2018
Sigtuna

Til stede:

Leif Christian Andersen	Agnes Sofie Gjeset
Karin-Elin Berg	Harald Hegstad
Kjersti Brakestad Boge	Linn Strømme Hummelvoll
Ole Kristian Bonden	Olav Myklebust
Helga Haugland Byfuglien	Kristin Gunleiksrud Raaum
Anne Berit Evang	Gunnar Winther
Anne Jorid Gjertsen	Kai Steffen Østensen

Til stede: fra MKR

Vara kunne ikke møte

fra SKR

Sara Ellen Anne Eira

Forfall hele møtet

Kristine Sandmæl, Jan Olav Olsen, Kari Helene Skog

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Gjertsen KR 47/18, KR 45/18, KR 46/18, Østensen KR 46/18, Eira 46/18

Til stede fra sekretariatet:

Ole Inge Bekkelund	Gerd Karin Røsæg
Ingeborg Dybvig	Paul Erik Wirgenes
Ingrid Vad Nilsen	Jan Rune Fagermoen
Øyvind Meling	

Konstituering

Møtet ble ledet av Kristin Gunleiksrud Raaum, og som vanlig fulgte ordningen med en saksordfører for hver sak.

Saksliste

Saksnr. Sakstittel

- KR 44/18** Godkjenning av innkalling og saksliste
KR 45/18 Orienteringssaker
KR 45.1/18 Muntlig orientering fra KR, MKR, SKR og BM
KR 45.2/18 Høringsinnspill 13.6.18 til Sametingets forslag om etiske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk humant materiale
KR 45.3/18 Orientering om Oppfølgingsplan for kultursaken (KM 2018)
KR 45.4/18 Styringsamtaler våren 2018
- KR 46/18** Referatsaker
KR 46.1/18 Protokoll fra AGU møte 09.05.2018
KR 46.2/18 Protokoll fra AGU møte 13.06.2018
KR 46.3/18 Protokoll fra NGU møte 25.05.2018
KR 46.4/18 Referat fra SRO møte 25.05.2018
KR 46.5/18 Protokoll for Kirkens Nødhjelps Representantskapsmøte 2018
KR 46.6/18 Protokoll fra Kirkerådets arbeidsutvalg 27.08.2018
KR 46.7/18 Protokoll fra Bispemøtet 20.08.2018
KR 46.8/18 Foreløpig protokoll MKR 5.-7.9.2018
KR 46.9/18 Foreløpig protokoll SKR 5.-7.9.2018
- KR 47/18** Justering av hovedgudstjenesten 2019
- KR 48/18** Strategiplan for samisk kirkeliv
- KR 49/18** LHBT-identitet: oppfølging av BM-rapport
- KR 50/18** Revidert budsjett 2018 og regnskap pr. 31.07.2018
- KR 51/18** Regler om døvekirkelige organer
- KR 52/18** Høring - Regler for valg av Kirkeråd et
- KR 53/18** Statutter for Ungdommens kirkemøte og ikrafttredelse av regler for Kirkerådets virksomhet
- KR 54/18** Kirkeordning for Den norske kirke
- KR 55/18** Kirkemøtet 2019 – program og saksliste

KR 44/18 Godkjenning av innkalling og saksliste

Det var ingen merknader til innkallingen eller sakslisten.

KR 45/18 Orienteringssaker

KR 45.1/18 Muntlig orientering ved KR, SKR og BM

Kirkerådet ved direktør:

1. **Olavsfestdagene og Arendalsuka**
2. **KUN er overført til VID 1.9.2018**
3. **Møte med kulturminister i slutten av måneden.**
4. **KR- AU møtte Svenske kyrkans AU 27.8**
5. **Nordisk direktørmøte avholdt på Færøyene**

Samisk kirkeråd ved leder:

1. **SKR 25 års jubileum**
2. **Felles seminardag mellom SKR og MKR.** Tema for seminaret var 1) Forsoning menneske og natur og 2) forsoning og misjon.
3. **SKR-møte 5.-7.september**
4. **Samisk kirkelig valgmøte avholdes 27.-29. mai**

Bispemøtet ved preses:

1. **Endags BM møte 20. august.**
2. **Ivar Braut har sagt opp sin stilling som biskop.**
3. **Vigsling av ny biskop i Tunsberg 23.9.**

KR 45.2/18 Høringsinnspill 13.6.18 til Sametingets forslag om etiske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk humant materiale

KR 45.3/18 Orientering om Oppfølgingsplan for kultursaken (KM 2018)

KR 45.4/18 Styringssamtaler våren 2018, muntlig orientering ved preses.

KR 45/18 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.
Enstemmig

KR 46/18 Referatsaker

KR 46.1/18 Protokoll fra AGU møte 09.05.2018

KR 46.2/18 Protokoll fra AGU møte 13.06.2018
KR 46.3/18 Protokoll fra NGU møte 25.05.2018
KR 46.4/18 Referat fra SRO møte 25.05.2018
KR 46.5/18 Protokoll for Kirkens Nødhjelps Representantskapsmøte 2018
KR 46.6/18 Protokoll fra Kirkerådets arbeidsutvalg 27.08.2018
KR 46.7/18 Protokoll fra Bispemøtet 20.08.2018
KR 46.8/18 Foreløpig protokoll MKR 5.-7.9.2018
KR 46.9/18 Foreløpig protokoll SKR 5.-7.9.2018

KR 46/18 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.
Enstemmig

KR 47/18 Justering av hovedgudstjenesten 2019

Sammendrag

Gudstjenestereformen ble innført i alle menighetene i Den norske kirke 1. søndag i advent 2011 ved at den nye tekstboken ble tatt i bruk. Ordning for hovedgudstjeneste og Alminnelige bestemmelser for Ordning for hovedgudstjeneste ble tatt i bruk i de aller fleste menighetene innen utgangen av 2012, etter hvert som menighetene utarbeidet og vedtok sin lokale grunnordning og biskopen godkjente at denne var i overensstemmelse med den nye gudstjenesteboken.

Det var Kirkemøtet 2011 som vedtok ordningen, men allerede på Kirkemøtet 2010 ble det vedtatt at «Det legges til rette for erfaringsdeling slik at det kan gjøres justeringer og korrigeringer av den nye ordning i løpet av 3-6 år» (KM 4/10). Slike justeringer og korrigeringer i liturgien skjedde også ved den forrige gudstjenestereformen, som kom i 1977. Denne ordningen ble justert og fullført med nye liturgier og ble til slutt samlet i den omfattende gudstjenesteboken fra 1992.

Et forslag til en justert ordning for hovedgudstjeneste og alminnelige bestemmelser ble sendt på høring januar 2018. Høringsmaterialet ble behandlet i Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) og nemnda fattet vedtak i saken (NFG sak 12/18).

Når Kirkerådet behandler saken i september, er det med tanke på at Bispemøtet gir sin uttalelse i oktober, Kirkerådet får saken tilbake i desember og fremmer saken for Kirkemøtet 2019.

Når det gjelder *Alminnelige bestemmelser* fastslo NFG at når et ledd i liturgien endres – for eksempel fra å være noe menigheten selv kan velge til å være et obligatorisk ledd - må Alminnelige bestemmelser justeres i tråd med dette.

Spørsmålet om endringer i godkjenningsprosedyrer og ansvarsfordeling ble tematisert i høringen. Det foreslås derfor at å ta inn i punkt 70 i en formulering i tråd med bestemmelsen fra Gudstjenesteboken 1992: «Biskopen kan i særlige tilfelle samtykke i et opplegg av hovedgudstjenesten som avviker fra gjeldende ordning».

Dessuten foreslås det at menighetene ikke lenger behøver å *søke* biskopen om godkjenning av sin lokale grunnordning (Alm best punkt 55), men skal *oversende* den til biskopen. En slik forenklet prosedyre forutsetter at den lokale grunnordning er innenfor gjeldende ordning. Biskopens tilsynsmyndighet gir også tilstrekkelig grunnlag for et kontinuerlig tilsyn med gudstjenestelivet (jf. Tjenesteordning for biskoper §§ 1, 2, 3, 4 og 7.)

I forslaget til Justert ordning for hovedgudstjeneste har det vært ønske om å skape en bedre balanse mellom valgfrihet/variasjon og fasthet/gjenkjennelighet, først og fremst ved å samle seg om færre alternativer i de ordene som *menigheten* fremsier eller synger. Særlig er det lagt vekt på å skape gjenkjennelighet i starten av gudstjenesten, i Samlingsdelen, blant annet ved at Kyrie, Gloria og Dagens bønn blir obligatoriske ledd. Det skal også bes (minst) én bønn mellom liturgens åpningshilsen og Kyrie. Det betyr at samlingsbønn blir obligatorisk dersom syndsbekjennelsen *ikke* bes i samlingsdelen. For å styrke gjenkjenneligheten er antall varianter av syndsbekjennelsen også redusert noe. Syndsbekjennelsene er også justert innholdsmessig og det økologiske perspektivet er styrket. Når løftesord brukes, foreslås det å fremsi dette *før* syndsbekjennelsen, og ikke etter.

Det er også foreslått å få en mer felles praksis for når menigheten skal stå og sitte. På ulike måter vil en legge til rette for at den enkelte gudstjenestedeltaker gjenkjenner og «kan liturgien» i større grad enn nå. Dette kan gi en rekke fordeler både innenfor trosopplæring og diakoni, skape større enhet mellom våre menigheter og kommunisere bedre i vår folkekirke og overfor allmennheten.

Samtidig har menighetene ulike særtrekk og preferanser. Derfor må det fortsatt være rom for variasjon i gudstjenestelivet i Den norske kirke. Dette gjelder ikke minst i de bønnene som liturgen og medliturger ber, men også i muligheten til å velge visse supplerende ledd og prege det helhetlige gudstjenesteuttrykket. I forslaget som ble sendt på høring ble det foreslått å utelukke at bønnevandring kunne skje samtidig med nattverdmåltidet. Dette hadde svært mange høringsinstanser sterke innvendinger mot og NFG foreslo derfor følgende bestemmelse: «Bønnevandring skjer som hovedregel under forbønnen i gudstjenesten, men kan eventuelt skje samtidig med nattverdutdelingen, når en felles forbønn er bedt i forbønnsdelen» (NFG 12/18).

Når Ordning for hovedgudstjeneste skal justeres, bør dette også medføre en kvalitetsforbedring og oppdatering av liturgien språklig og innholdsmessig. Dette har blant annet skjedd i forbønnene og i nattverdbønnene, hvor påkallelsen av Ånden (gr. *epiklesen*) over *elementene* og over *oss* er tydeliggjort og plassert henholdsvis før og etter innstiftelsesordene. At alle nattverdbønnene innledes

med den samme vekselsangen mellom liturg og menighet (prefasjonsdialogen), vil gjøre det tydelig for menigheten når nattverd liturgien starter og alle reiser seg. En ny og kort nattverdbønn og den såkalte Johannesordningen fra Gudstjenesteboken av 1992 er inkludert i ordningen.

Enkelte anvisninger om hvordan liturgien skal utføres er tatt inn i det nye forslaget i form av såkalte rubrikker (rød skrift). Tanken bak dette er at gudstjenestens mening ikke bare uttrykkes i ord, men også i handling og kroppsspråk.

Endringsforslag:

Hummelvoll: Punkt 26 utsendelse: Stryk ordene etter Gå i fred. Tjen Herren med glede. *Vedtatt med 8 stemmer*

Boge: Punkt 8 Dagens bønn gjøres til *kan* ledd. *Vedtatt med 9 stemmer*
Punkt 12 Evangelium: Hallelujaleddet gjøres til *kan* ledd. *Falt mot 6 stemmer*

Byfuglien: Punkt 22 Nattverd, under utdeling: Ha bare et utdelingsord (ikke varianter). *Vedtatt med 12 stemmer*

Bonden: Punkt 9 og 11 Første/andre lesning: Stryke ordene *Gud være lovet*. *Vedtatt med 9 stemmer*

Punkt 20 Nattverd: Flytt teksten fra rubrikk til veiledning: *Et nattverdklede legges under disken og begeret. Det skal også finnes en tørkeklut til å fange opp vindråper. Brød og vin hentes fra sidebord eller kan stå på nattverdbordet fra gudstjenestens begynnelse*. *Vedtatt med 12 stemmer*

Punkt 13 Preken, rubrikker: Ta ut *I prekendelen kan det i samråd ...prekenen (3. ledd)*. *Vedtatt med 11 stemmer*

Evang: Punkt 13 Preken, rubrikker: Ta ut setningen *Prekenen holdes normalt fra prekestolen*. *Vedtatt med 8 stemmer*

Berg: Punkt 22 Nattverdmåltidet: Flytte utvidet fredshilsen (*La oss hilse hverandre som et tegn på fred*) til veiledningen. *Falt mot 4 stemmer*

Punkt 22 Nattverdmåltidet: Ta ut rubrikken etter tildeling av nattverd: *Den enkelte kan svare: Amen*. *Vedtatt Enstemmig*

Punkt 2 Inngangssalme, rubrikk 4. ledd: Endre menigheten står under inngangssalme til menigheten *som hovedregel skal stå..* . *Falt mot 5 stemmer*

Hegstad: Punkt 13 Preken: Stryke eller variant *Lovet være Gud, vår skaper, frigjør og livgiver*. *Vedtatt med 7 stemmer*

KR 47/18 Vedtak:

1. Forslaget til justert Ordning for hovedgudstjeneste og Alminnelige bestemmelser vedtas med de endringer som kom frem i møtet.

2. Saken oversendes Bispemøtet for uttalelse, med tanke på at saken fremmes for Kirkemøtet 2019.

KR 48/18 Strategiplan for samisk kirkeliv

Sammendrag

Kirkemøtet skal i 2019 vedta ny strategiplan for samisk kirkeliv. Dagens Strategiplan for samisk kirkeliv 2011-2016 ble forlenget til og med 2018. Samisk kirkeråd og Kirkerådet bes om å komme med innspill til utkastet som nå foreligger. Utkastet vil etter det bli bearbeidet før endelig vedtak i Samisk kirkeråd og Kirkerådet i desember. Da vil saken også bli sendt fra Kirkerådet til behandling og vedtak i Kirkemøtet 2019.

Revideringen av strategiplanen innebærer både innspillmøter med ulike menigheter, webbasert undersøkelse blant menigheter, referansegruppe med ansatte i ulike menigheter og høring av utkastet blant menigheter og bispedømmer i Den norske kirke og andre institusjoner.

Dokumentet er delt inn i tre hoveddeler. Første kapittel omtaler Den norske kirkes visjon for samisk kirkeliv. Her er en kort innføring til de ulike strategiske målene for samisk kirkeliv. Deretter følger kapittel 2, som er et bakgrunnskapittel. Det inneholder informasjon om det samiske samfunnet, språket, om samisk kirkeliv og om mangfoldet i samisk kirkeliv. Kapittel 3 Prinsipiell del, omtaler prinsippene for Den norske kirkes arbeid med samisk kirkeliv. Til slutt følger kapittel 4, Strategidelen med nærmere konkretiserte mål og strategier for ulike nivåer av Den norske kirkes arbeid med samisk kirkeliv.

KR 48/18 Vedtak:

1. Strategiplanen bearbeides på bakgrunn av samtalen i Kirkerådet og legges frem for vedtak i desember 2018.
2. Oppfølgingen av strategiplanen og prioritering av midler vil bli behandlet i forbindelse med årlige budsjettvedtak.

Enstemmig

KR 49/18 LHBT-identitet: oppfølging av BM-rapport

Sammendrag

Bispemøtet mottok i 2015 en henvendelse fra prester og prestevikarer med LHBT-identitet hvor *Lov om forbud mot diskriminering* fra 2014 ble løftet frem.

I henvendelsen ble det redegjort for utfordringer ved det å være ansatt prest med LHBT-identitet i Den norske kirke. Bispemøtet behandlet saken og vedtok å opprette en arbeidsgruppe med utgangspunkt i arbeidsgivers ansvar for arbeidsmiljø. Funksjonstiden skulle være to år.

Rapporten inneholder konkrete forslag til tiltak for å bedre arbeidsmiljøet i Den norske kirke for personer med LHBT-identitet. Bispemøtet har oversendt saken til Kirkerådet for videre oppfølging.

Saksdokumentet anbefaler at det gjennomføres en arbeidslivsundersøkelse og at det opprettes et utvalg for LHBT. Utvalget skal bistå Kirkerådet med utvikling av et kurs- og samtaleopplegg om LHBT-kompetanse: opplæring i ny likestillings- og diskrimineringslovverk og kunnskap om LHBT-identitet. Utvalget skal ha tett kontakt med Kirkerådets *Utvalg for kjønn og likestilling*.

På bakgrunn av Bispemøtets anbefaling foreslås det å igangsette et revisjonsarbeid av *Strategiplan for likestilling mellom kjønn for Den norske kirke*. Planen revideres på bakgrunn av en evaluering, videre gjøres det noen grep for å integrere LHBT-identitet på annen måte enn i foreliggende plan. Revidert plan ferdigstilles i 2020.

Endringsforslag:

Myklebust: Endre Punkt 1a: *Utvalget oppnevnes med inntil 7 medlemmer og skal bestå av representanter med ulik LHBT-identitet, ulik alderssammensetning og geografisk tilhørighet. Bispemøtet, Kirkerådet og KA skal være representert i utvalget.*

Vedtatt med 11 stemmer

Administrasjonen: Nytt punkt 5: *Kirkerådet ber AGU ta opp spørsmålet om tilsettingspraksis i lys av likestillings- og diskrimineringslovverket.*

KR 49/18 Vedtak:

1. Det opprettes et LHBT-utvalg for å følge opp Bispemøtets utredning. LHBT-utvalgets sammensetning, mandat og arbeidsoppgaver for 2018-2020 er:
 - a) Utvalget oppnevnes med inntil 7 medlemmer og skal bestå av medlemmer med ulik LHBT-identitet, ulik alderssammensetning og geografisk tilhørighet. Bispemøtet, Kirkerådet og KA skal være representert i utvalget.

- b) Utvalget skal ha tett kontakt med Kirkerådets Utvalg for kjønn og likestilling.
 - c) Utvalget skal bistå Kirkerådet i arbeidet med å tilrettelegge for kompetanseheving på LHBT-tematikk relatert til arbeidsmiljø- og tilsettingssaker.
 - d) Utvalget skal være en ressurs for de sentralkirkelige råd i oppfølging av Bispemøtets rapport.
2. Det gjennomføres en arbeidslivsundersøkelse som kan belyse dagens situasjon for ansatte i Den norske kirke med LHBT-identitet.
 3. Det utvikles et kurs- og samtaleopplegg for å øke kompetansen om spørsmål knyttet til LHBT, kjønn og seksualitet. Opplegget utvikles og utprøves i et eller flere bispedømmer.
 4. Arbeid med ny *Strategiplan for likestilling mellom kjønn i Den norske kirke* igangsettes. Evaluerings- og revisjonsarbeidet gjøres i Utvalg for kjønn og likestilling i tett kontakt med LHBT-utvalget. Ny plan legges frem for Kirkerådet 2020.
 5. Kirkerådet ber AGU ta opp spørsmålet om tilsettingspraksis i lys av likestillings- og diskrimineringslovverket.

Enstemmig

KR 50/18 Revidert budsjett 2018 og regnskap pr. 31.07.2018

Sammendrag

Denne saken handler om to ulike forhold. For det første en orientering om regnskap per 31.07.2018, og for det andre prognoser og behov for budsjettrevisjon for 2018-budsjettet. Det samlede inntektsbudsjettet til rettssubjektet Den norske kirke er på kr 2 120,3 mill hvorav kr 2 096 mill er statlige tilskudd.

Regnskap per 31.07.2018 viser at virksomheten samlet sett drives innenfor gitte budsjetttrammer med et samlet regnskapsmessig overskudd kr 132,7 mill. Alle enheter driver i tråd med gitte budsjetttrammer. Ved regnskapsavleggelsen for 2017 ble Kirkerådet (prefiks 120) i 2018 tildelt et betydelig mindreforbruk fra 2017. På den tiden visste vi at pensjonskostnadene ble langt større i 2018 enn det som lå til grunn da budsjettet ble vedtatt. Derfor ble disse midlene besluttet satt av til pensjon, og er den vesentligste årsaken til at Kirkerådet (prefiks 120) har et mindreforbruk på kr 30,2 mill per 31.07.2018 og prognose ved årsslutt viser et mindreforbruk på kr 25 mill.

Prognosene for resten av 2018 gir ikke grunnlag for endring av tildelte budsjetttrammer med unntak for pensjonskostnader. Prognose per 27.02.2018 fra Statens pensjonskasse (SPK) viser økte pensjonskostnader sammenlignet med grunnlaget på kr 178,5 mill i sak KR 53/17. Dette skyldes i all hovedsak innfasing av solvenspremien. Økningen er på

totalt kr 64,5 mill slik at budsjetterte pensjonskostnader for 2018 er beregnet til kr 243 mill. Økningen foreslås dekket inn ved at kr 25 mill overføres fra Kirkerådet til rettssubjektsnivået, og at det styres mot et underskudd på inntil kr 40 mill. Øvrige endringer i forslag til revidert budsjett skyldes i hovedsak flytting av budsjettposter fra «Andre driftskostnader» til «Lønn og godtgjørelser».

Det ble i vedtaket om statsbudsjettet for 2018 gitt en økning på kr 20 mill til å dekke deler av kostandene til kirkevalget i 2019. Dette er en økning fra vedtatt budsjetttramme i sak KR 53/17 og fremkommer av forslaget til revidert budsjett. Deler av midlene kostnadsføres i 2018 mens ubrukte midler ved årsslutt 2018 avsettes til aktiviteter i 2019.

Økte kostnader knyttet til ny beredskapsavtale og lønnsoppgjøret for 2018 dekkes som planlagt innenfor vedtatt budsjetttramme i sak KR 53/17.

KR 50/18 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til revidert budsjett 2018 for virksomheten (tall i hele 1000 kr):

Dnk	Årsbudsjett 2018	Endringer	Revidert budsjett 2018
Inntekter, tildeling	-2 095 950	-	-2 095 950
Andre inntekter	-24 381	-190	-24 571
Sum driftsinntekter	-2 120 331	-190	-2 120 521
Tilskudd mv	502 988	14 751	517 739
Lønn og godtgjørelser	1 335 481	99 580	1 435 061
Andre driftskostnader	337 788	-73 188	264 600
Sum driftskostnader	2 176 258	41 143	2 217 401
Finansposter	0	-	0
Resultat	55 927	40 953	96 880

2. Kirkerådet vedtar å omdisponere kr 25 mill fra Kirkerådet (prefiks 120) til rettssubjektsnivået (prefiks 110) innenfor gruppe 1A for å dekke deler av merkostnadene til pensjon. Det styres mot et underskudd på ca. kr 40 mill på denne posten for å dekke de resterende merkostnadene til pensjon.

Enstemmig

KR 51/18 Regler om døvekirkelige organer

Sammendrag

Valg av døves menighetsråd er i dag regulert av forskrift 16. februar 2001 nr. 192 om regler om sammensetning av og valg til de døvekirkelige organer, og om formene for deres virksomhet (regler om døvekirkelige organer) og regler 16.

april 2018 nr. 584 for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) § 17-4.

Nye kirkevalgregler ble vedtatt av Kirkemøtet våren 2018 og forskrift om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten ble endret av Kirkemøtet våren 2015. Begge disse forskriftene berører reglene om døvekirkelige organer. Det foreslås nye regler om døvekirkelige organer som erstatter de eksisterende. Disse bygger i hovedsak på dagens regler, men med noen endringer.

KR 51/18 Vedtak:

Kirkerådet fastsetter med hjemmel i forskrift av 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten § 10 følgende forskrift:

Regler om døvekirkelige organer

§ 1. Medlemskap og stemmerett i døvemenighet

Medlemmer av Den norske kirke som er døve, sterkt tunghørte, døvblinde, døvblitte og deres familier og nettverk og andre med tilknytning til det døvekirkelige arbeidet, blir medlemmer av den døvemenigheten de hører til ved å la seg registrere i et medlemsregister som føres av Døvekirkenes fellelsråd. Døves menighetsråd avgjør i tvilstilfelle om en person fyller vilkårene for å bli registrert. I spesielle tilfeller kan medlemmer som er bosatt i en døvemenighet søke Døvekirkenes fellelsråd om å bli registrert i en annen døvemenighet dersom en mener seg å ha tilhørighet til denne. Vedtak etter denne paragraf kan påklages til biskopen.

Medlem av døvemenighet som har kirkelig stemmerett, har stemmerett ved valg av Døves menighetsråd.

Medlem av døvemenighet som har kirkelig stemmerett, har stemmerett i menighetsmøte i den døvemenigheten vedkommende hører til, jf. § 4.

§ 2. Sammensetning og valg av Døves menighetsråd

Bestemmelsene i kirkeloven § 6 og kirkevalgreglene gjelder så langt de passer.

Valg av menighetsråd skjer ved personlig fremmøte i døvekirken eller på valgtinget i bostedssoknet. Kirkevalgreglene kapittel 10 gjelder så langt de passer.

Døve, sterkt tunghørte, døvblinde og døvblitte skal være i flertall i menighetsrådet.

§ 3. Formene for menighetsrådets virksomhet

Bestemmelsene i kirkeloven § 8 og regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellelsråds virksomhet gjelder så langt de passer.

Fellesrådet kan i samråd med menighetsrådet oppnevne menighetsutvalg for områder som ikke hører naturlig til en døvekirke, jf. forskrift av 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten § 9 nest siste ledd. Fellesrådet vedtar sammensetning, regler for oppnevning/valg, hvilke oppgaver slike menighetsutvalg skal ha, hvilke områder de skal dekke mv., jf. regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet § 8.

§ 4. Formene for menighetsmøtets virksomhet

Bestemmelsene i kirkeloven § 10 og regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet gjelder så langt de passer. Avstemning i menighetsmøtet kan skje gjennom postavstemning i saker der menighetsrådet bestemmer det.

§ 5. Valg av Døvekirkenes fellesråd

Fellesmøtet året før valg skal finne sted, oppnevner en nominasjonskomité på fem leke medlemmer. Døvekirkenes fellesråd innkaller til møte og oppnevner sekretær for komiteen.

Hvert menighetsråd foreslår tre menighetsrådsmedlemmer fra sin døvemenighet som kandidater til fellesrådet innen en tidsfrist som fellesrådet bestemmer. Nominasjonskomiteen setter opp en prioritert liste over kandidatene fordelt på døvemenighetene. Listen skal dessuten inneholde forslag til tre kandidater blant de av fellesmøtets medlemmer som kommer fra menighetsutvalgene. Kandidatene skal oppføres med angivelse av navn, adresse, stilling og alder og ev. andre opplysninger. Nominasjonskomiteen skal tilstrebe at listeforslaget inneholder minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt kandidater under 30 år.

Det kan fremmes forslag til kandidater på fellesmøtet. Fellesmøtet velger en av de foreslåtte menighetsråds kandidatene som representant og en som vararepresentant fra hver døvemenighet til Døvekirkenes fellesråd for fire år, samt en representant og en vararepresentant blant de av fellesmøtets medlemmer som kommer fra menighetsutvalgene jf. forskrift av 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten § 8.

Det holdes særskilte valg for medlem og varamedlem. Den kandidaten som har fått flest stemmer er valgt. I tilfelle stemmelikhet avgjøres utfallet ved loddtrekning.

Ordning for valg av representant og vararepresentant av og blant de tilsatte i døvemenighetene til fellesrådet, jf. forskrift av 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjenesten § 8, fastsettes av Døvekirkenes fellesråd.

Det nyvalgte fellesrådet trer i funksjon så snart som mulig etter at valget har funnet sted.

§ 6. Formene for fellesrådets virksomhet

Bestemmelsene i kirkeloven § 13 og regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet gjelder så langt de passer.

Fellesrådet konstituerer seg så snart som mulig etter at det er valgt. Møtet kalles sammen av lederen av det fratredende rådet, jf. regler 15. november 1996 nr. 1452 om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet § 1.

Fellesrådet oversender hvert år en rapport til Kirkemøtet om det døvekirkelige arbeidet.

§ 7. Valg til Døvekirkenes fellesmøte

Til fellesmøtet, jf. forskrift av 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjeneste § 7, velges én representant av og blant døvekirkelig tilsatte som lønnes over bispedømmerådets budsjett og som ikke er medlem av menighetsråd. Tilsvarende velges én representant av og blant døvemenighetenes tilsatte som lønnes over fellesrådets budsjett. Ordning for disse valgene fastsettes av Døvekirkenes fellesråd.

Etter nærmere regler fastsatt av fellesrådet oppnevner det enkelte menighetsutvalg blant sine medlemmer inntil tre representanter til Døvekirkenes fellesmøte, jf. forskrift av 15. april 2015 nr. 1442 om ordning for døvemenigheter og døvepresttjeneste § 7.

§ 8. Formene for fellesmøtets virksomhet

Fellesrådet sender innkalling og saksliste til medlemmene senest 3 uker før møtet. Saksdokumenter bør så langt det er mulig følge med innkallingen. Fellesrådet forbereder de saker som skal behandles av fellesmøtet.

Fellesmøtet velger dirigentskap og protokollkomité til å underskrive protokollen.

Nærmere regler om fellesmøtets forretningsorden fastsettes av fellesmøtet.

§ 9. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 16. februar 2001 nr. 195 om regler om sammensetning av og valg til de døvekirkelige organer, og om formene for deres virksomhet.

Enstemmig

KR 52/18 Høring – Regler for valg av Kirkerådet

Sammendrag

Kirkemøtet vedtok i 2018 føringer for hvordan Kirkerådet skal være sammensatt fra 2020 av, og ba samtidig Kirkerådet om å forberede en sak om regler for valg

av Kirkerådet til Kirkemøtet, som bygger på den sammensetningen Kirkemøtet bestemte.

Vedlagte utkast til høringsnotat med et forslag til nye regler for valg av Kirkerådet foreslås sendt på høring til bispedømmerådene og Bispemøtet med frist 1. november 2018.

Høringsnotatet inneholder to forslag til alternative ordninger med flertallsvalg. Den første ordningen er en forenklet ordning med to valgoganger; først velges leder i en særskilt avstemning før resten av medlemmene velges i en felles avstemning. Den andre ordningen tar sikte på i større grad å gi Kirkemøtet mulighet til å sikre en balanse i Kirkerådets sammensetning ved at det gjennomføres tre valgoganger; først velges leder, så velges fem leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og to prester, etterfulgt av valget av de resterende fem leke medlemmene og to prester. Det foreslås å sende saken på høring uten at Kirkerådet tar stilling til hvilket av de to alternativene det går inn for.

Fra samtalen:

Åtte av prestene blir enten medlemmer eller vara til Kirkerådet. Vurder om en kan ha annen varaordning for prester.

Vurder om alle kirkelig lek tilsatte skal være kandidater til valget på samme måte som prestene.

Omtal hvor mange det må stemmes på i hver omgang for at stemmeseddel skal være gyldig.

KR 52/18 Vedtak:

Kirkerådet bearbeider høringsnotatet og forslag til regler på grunnlag av samtalen i Kirkerådet, og sender det på høring til bispedømmerådene og Bispemøtet med høringsfrist 15. desember 2018.

Enstemmig

KR 53/18 Statutter for Ungdommens kirkemøtet og ikraftsetting av endringer i regler for Kirkerådets virksomhet

Sammendrag

Kirkemøtet 2018 vedtok en forskriftsendring som fastsetter at lederen av Kirkerådets utvalg for ungdomsspørsmål møter i Kirkerådet med tale- og forslagsrett fra det tidspunktet Kirkerådet bestemmer. En forutsetning som lå til grunn for vedtaket, var at Kirkerådet først må gjøre noen tilpasninger av statutter for Ungdommens kirkemøte og statutter for Utvalg for ungdomsspørsmål. Disse tilpasningene må foretas for å tydeliggjøre at det er et krav at lederen av Utvalg

for ungdomsspørsmål er valgt av Ungdommens kirkemøte og at vedkommende blir en del av Ungdommens kirkemøtes representanter på Kirkemøtet.

Etter gjeldende ordning fastsettes statutter for Ungdommens kirkemøte av Kirkerådet, mens statutter for Utvalg for ungdomsspørsmål fastsettes administrativt av Kirkerådets direktør. Videre fastsetter Ungdommens kirkemøte selv sin egen forretningsorden.

Det foreslås også å gjøre noen endringer i statuttene for Ungdommens kirkemøte knyttet til representasjon fra Samisk ungdomsutvalg, som oppfølging av Kirkerådets vedtak i sak KR 38/17.

På bakgrunn av de foreslåtte endringene, foreslås det å gjøre vedtak om at endringen i regler for Kirkerådets virksomhet som gir lederen av Utvalg for ungdomsspørsmål tale- og forslagsrett i Kirkerådet, skal ikraftsettes fra 15. oktober 2018.

KR 53/18 Vedtak:

1. Kirkerådet fastsetter følgende statutter for Ungdommens kirkemøte:
 1. Ungdommens kirkemøte arrangeres av *Utvalg for ungdomsspørsmål i samarbeid med* Kirkerådets sekretariat.
 2. Ungdommens kirkemøte skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære.
 3. Saker til Ungdommens Kirkemøte må meldes til Kirkerådets sekretariat senest 14 uker før møtet.
 4. Ungdommens kirkemøte behandler og uttaler seg i saker som angår Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt. Ungdommens kirkemøte kan melde saker til behandling på Kirkemøtet.
 5. Valg
Blant Ungdommens kirkemøtes delegater velges:
 - Leder av Utvalg for ungdomsspørsmål for en periode på to år, ved særskilte avstemning. Lederen møter i Kirkemøtet og Kirkerådet med tale og forslagsrett.
 - Tre representanter til å delta på Kirkemøtet med tale og forslagsrett
 - Fem medlemmer til utvalg for ungdomsspørsmål

Ungdommens kirkemøte velger også to medlemmer til Utvalg for ungdomsspørsmål på bakgrunn av særlig kompetanse
Vararepresentant for Utvalg for ungdomsspørsmåls leder oppnevnes av utvalget

Medlemmene til UFUNG velges for to år, slik at halve utvalget er på valg hvert år.

6. Delegater til Ungdommens kirkemøte

6.1. Ungdommens kirkemøte består av to *delegater* fra hvert bispedømme, *to delegater fra Samisk ungdomsutvalg (inkludert utvalgets leder)*, én samisk *delegat* fra hvert av de tre nordligste bispedømmene, en *delegat* fra Døvekirken, en *delegat* fra hver av organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke, medlemmer av Utvalg for ungdomsspørsmål, samt de medlemmer av bispedømmerådene, Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd, som er under 30 år. De fire representantene som ble valgt til Kirkemøtet foregående år inviteres til det påfølgende UKM med møte-, tale-, forslags- og stemmerett.

6.2. *Delegatene* fra bispedømmene velges av og blant bispedømmets Ungdomsråd, som igjen må være valgt på bispedømmets Ungdomsting. Kirkerådets sekretariat kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra dette.

6.3. *Delegatene* fra organisasjonene oppnevnes av organisasjonens landsstyre eller lignende. Kirkerådets sekretariat kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra dette.

7. Observatører på Ungdommens Kirkemøte:

Døvekirken og organisasjonene kan sende en observatør i tillegg til delegaten. Denne har tale- og forslagsrett. *Medlemmene av Samisk ungdomsutvalg som ikke er delegater, kan møte på Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett.* Kostnadene for opphold dekkes av sende-enhet. Feltprestkorpset inviteres til å sende en observatør med tale- og forslagsrett. Denne observatøren må være medlem av Den norske kirke. *Medlemmer av valgkomiteen som ikke er delegat, møter med tale- og forslagsrett.*

8. Ungdommens kirkemøte vedtar selv nærmere regler og forretningsorden for gjennomføring av Ungdommens kirkemøte.

9. Statuttene trer i kraft straks. Fra samme tid oppheves statutter 12. mars 2010 for Ungdommens kirkemøte.

2. Kirkerådet tar utkastet til statutter for Utvalg for ungdomsspørsmål og forslaget til forretningsorden for Ungdommens kirkemøte til orientering.
3. Forskrift 16. april 2018 om endring i regler 14. november 1997 nr. 1541 for Kirkerådets virksomhet trer i kraft fra 15. oktober 2018.

Enstemmig

KR 54/18 Kirkeordning for Den norske kirke

Sammendrag

Kirkerådet sender forslag til kirkeordning for Den norske kirke ut til bred høring. Forslaget sikter mot å videreføre dagens kirkeordning uten at det i denne omgang blir foreslått større materielle endringer. Forslaget følger opp Kirkemøtets vedtak om *Den norske kirkes grunnlag*, som er overordnede bestemmelser om kirkens lære, struktur og organisering.

Det legges opp til en høring frem til 15. desember 2018.

Forslag til endringer:

Byfuglien: Bytte ut § 39 Bispemøtet med det forslag som var § 40 i KR 34/18: *Bispemøtet består av samtlige tjenestegjørende biskoper. Bispemøtet skal utøve tilsyn og pastoralt lederskap i Den norske kirke, ivareta kirkens lære og teologi og fremme enhet i kirken og med andre kirker. Bispemøtet virker også for samordning av de gjøremål som etter gjeldende regler tilligger biskopene. Bispemøtet utfører for øvrig de gjøremål som til enhver tid er pålagt ved bestemmelse av Kirkemøtet, og avgir uttalelse i saker som det blir forelagt av Kirkemøtet, Kirkerådet og Den norske kirkes klagenemnd.*

Bispemøtet kan ikke binde den enkelte biskop i utøvelsen av egne tjenestefunksjoner, med mindre det er særskilt bestemt i medhold av kirkeordningen.

Bispemøtet avgjør læreklager mot enkeltpersoner etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

Bispemøtet skal ha sekretær.

Bispemøtet fastsetter nærmere forretningsorden for sin virksomhet.

Enstemmig

Det ble stemt separat over setningen: *Bispemøtet skal ha sekretær.*

Vedtatt med 12 stemmer

Myklebust: § 49 Saksbehandlingsregler: Det innarbeides et ledd om *vesentlige deler av mållova* i første ledd.

KR 54/18 Vedtak:

Kirkerådet vedtar høringsdokument, med de endringer som kom frem i møtet, for gjennomføring av en bred høring på Kirkeordning for Den norske kirke høsten 2018.

KR 55/18 Kirkemøte 2019 – program og sakliste

Sammendrag

Kirkemøtet 2019 avholdes i overgangen mars – april på Scandic Hotel Nidelven. I henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 er det Kirkerådet som forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles. Kirkerådet har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføring av møtet.

Det er meldt 15 saker til Kirkemøtet 2019, hvorav 11 skal behandles i de ordinære komiteene.

Kirkemøtet 2019 vil følge den innarbeidede strukturen med inviterte gjester til åpningsdagen, og veksling mellom komite- og plenumsbehandling av saker gjennom uken.

Endringsforslag:

Berg: Endre punkt 3 til: *Kirkemøtet avholdes i perioden 27.mars – 2.april 2019*
Falt mot 7 stemmer (leders dobbeltstemme)

KR 55/18 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2019:

KM 01/19	Godkjenning av innkalling og saksliste
KM 02/19	Rapport fra Dnks kontrollutvalg
KM 03/19	Valg
KM 04/19	Orienteringssaker
KM 05/19	Justering av Ordning for hovedgudstjeneste og Alminnelige bestemmelser
KM 06/19	Kirkeordning for Den norske kirke
KM 07/19	Regler for valg av Kirkeråd
KM 08/19	Kirkemøtets budsjettreglement
KM 09/19	Fordelingsnøkler i rettssubjektet
KM 10/19	Ulike menighetsdannelser
KM 11/19	Melding om kontrollutvalgets arbeid
KM 12/19	Kirkemøtets fordeling av midler 2020, budsjett 2019
KM 13/19	Endring i personalreglementet
KM 14/19	Revidert strategiplan for samisk kirkeliv

2. Kirkerådet ber om at det arbeides videre med planlegging av Kirkemøtet 2019 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.

3. Kirkemøtet avholdes i perioden 27.mars – 1.april 2019.

Enstemmig